

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatene
 Politimestrene
 Sjefen for Kriminalpolitisenralen
 Sysseimannen

REF.:

VÅR REF.:

Ra 06-12 TAB/mw
 632

DATO:

12.01.06

KYSTVAKTEN – PÅTALEMYNDIGHETENS ANSVAR FOR TVANGSMIDLER I DET STRAFFEPROSESSUELLE SPOR

Vedlagt følger svar på spørsmål nr. 258, 295 og 303 (Justisministeren - spørsmål 258 og 303, Forsvarsministeren - spørsmål 295) fra Stortinget med utgangspunkt i enkelte forhold rundt den såkalte "Elektronsaken".

I den anledning skal bemerkes herfra:

Når Kystvakten benytter straffeprosessuelle tvangsmidler er den underlagt påtalemyndighetens ansvar og instruksjonsmyndighet. Det understrekes i denne sammenheng at oppbringelse, jf. kystvaktloven § 25, er et straffeprosessuelt tiltak. Loven, dens forarbeider og foreliggende instruks (kystvaktinstruksen) klargjør dette ansvarsforholdet. I kystvaktloven § 34 første punktum heter det:

Kystvakten er ved etterforskning og anvendelse av tvangsmidler underlagt påtalemyndigheten.

Spørsmålet var påaktet i forbindelse med lovens tilblivelse, og er neppe omtvistet i dag.

Kystvaktens funksjoner knyttet til suverenitetshevdelse, jf. loven § 8, ordinært fiskerioppsyn, fangstoppopsyn og ressurskontroll, jf. § 9, og miljøoppsyn, jf. § 11 ligger på den annen side utenfor påtalemyndighetens ansvarsområde. I Innst. O. nr. 96 (1996-1997) understreker f.eks komiteen "at det er forsvarsministeren som har det konstitusjonelle ansvaret for de politioppavene som Kystvakten utfører på sine primære områder". Dette er heller ikke omtvistet. Men iverksettes etterforskning, herunder bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler, er Kystvakten – som nevnt – underlagt påtalemyndigheten.

Det nærmere ansvarsforhold mellom Kystvakten og påtalemyndigheten er således i utgangspunktet – etter riksadvokatens oppfatning – tilstrekkelig avklart.

Når det likefullt fra tid til annen oppstår spørsmål/kommentarer som kan gi indikasjoner om at påtalemyndighetens funksjoner, myndighet og ansvar på dette området ikke nødvendigvis oppfattes likt av alle, *kan* dette ha sammenheng med en tradisjonell "forsiktighetskultur" i vår etat. I operative spørsmål – herunder om hvilken makt som skal benyttes – har påtalemyndigheten vist stor grad av tilbakeholdenhet med å gi instruksjoner o.l. Det har nødvendigvis medført at Kystvakten har søkt avklaringer innenfor eget system. Følgen er bl.a. at det utad er skapt et inntrykk av at enkeltbeslutninger under straffeforfølgningen *kan* ha blitt truffet på politisk nivå, hvilket jo ville være i strid med prinsippet om påtalemyndighetens uavhengighet og norsk tradisjon.

Ansvar for at en slik praksis har kunnet utvikle seg påhviler også riksadvokaten.

Påtalemyndigheten må i større grad benytte den utvilsomme rett man har etter kystvaktloven § 34 første punktum til å instruere Kystvakten ved anvendelse av tvangsmidler, herunder om *hvilken makt* som skal benyttes. Skånsomhet og forholdsmessighet tilligger det påtalemyndigheten å vurdere når man er i det straffeprosessuelle spor, og det ansvaret må etaten ta, også hvor Kystvakten er involvert. For ordens skyld understrekes at slike avgjørelser ikke skal treffes i et vakuum. Kystvakten må selvsagt gi sin operative tilrådning. Fiskeri- og utenrikspolitiske hensyn kan også komme tungt inn. En tillegger at denne type vurderinger knyttet til straffeprosessuelle maktmidler er en del av etatens ordinære yrkesutøvelse. Det kan være grunn til å minne om at påtalemyndigheten har ansvar for Kystvaktens etterforskning og anvendelse av tvangsmidler innenfor dette spor, også der hvor instruksjoner ikke gis. Riksadvokaten forutsetter at de respektive politimestre og statsadvokater nærmere drøfter og klargjør hvordan man i praksis skal gjennomføre foranstående. Kystvakten må trekkes inn i dette arbeidet.

For ordens skyld tillegges at det til riksadvokaten er formidlet at det daglige samarbeidet mellom Kystvakten og påtalemyndigheten i hovedsak fungerer meget godt.

Avslutningsvis nevnes at riksadvokaten vil utgi et rundskriv om fiskerikriminalitet inneværende år hvor disse spørsmål vil bli ytterligere adressert, ikke minst med bakgrunn i de erfaringer man nå vinner. Det vil også bli oppnevnt en arbeidsgruppe med bl.a. representasjon fra Riksadvokatembetet, med sikte på gjennomgang av regelverk og samarbeid mellom berørte etater.

Tor-Aksel Busch

Vedlegg

- Gjenpart: 1. Justisdepartementet, Politiavdelingen
2. Forsvarsdepartementet
3. Utenriksdepartementet
4. Politidirektoratet
5. Sjefen for Kystvakten